

A. Haava nim Pala Kool

Põhikooli ainevaldkond „Eesti keel ja kirjandus“

1. Ainevaldkond eesti keel ja kirjandus

1.1. Keele- ja kirjanduspädevus

Põhikooli lõpetaja:

- väärtustab eesti/vene keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
- tajub keeleoskust õpioskuste alusena ning oma identiteedi olulise osana;
- on omandanud põhiteadmised keelest ning õigekirjaoskuse;
- on keeleteadlik, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- kuulab, loeb ja kirjutab mõtestatult eri liiki tekste ning esitab teavet eri viisidel;
- kasutab asjakohaselt eri suhtluskanaleid; suudab leida, kriitiliselt hinnata ning kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- tunneb ja väärtustab nii rahvuskirjandust kui ka teiste rahvaste kirjandust, nii oma rahvuslikku pärimuskultuuri kui ka kodumaa kultuuritraditsioone ning kultuurilist mitmekesisust;
- on lugenud eakohast väärtkirjandust, kujundanud kirjanduse kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning rikastanud mõtte- ja tundemaailma, arenenud isiksusena;
- tajub kirjandusteost kui kunstiteost, mõistab teose sisu ning hindab selle kunstilisi väärtusi;
- suudab kujundada ja väljendada oma isiklikku arvamust ning tunnustab ja arvestab teiste inimeste arvamust;
- väärtustab ausust ja õiglust ning inimväärikat ja vastutustundelist käitumist;
- oskab õppida, hangib teavet eri allikatest ning kasutab sõnaraamatuid ja käsiraamatuid.

2. Ainevaldkonna ja õppeaine kirjeldus

Keel on rahvuskultuuri ja rahvusliku identiteedi kandja. Eesti keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeainetes. Ainevaldkonna õppeained toetavad eeskätt õpilase emakeele- ja kirjanduspädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengut. Ainevaldkonna õppeainetes omandatakse keele- ja kirjandusteadmisi ning erinevaid lugemise, kirjutamise ja suhtlemise kogemusi. Teadmiste ning kogemuste alusel kujuneb õpilasest teadlik, aktiivne ja vastutustundlik lugeja, kirjutaja ning suhtleja.

1.–4. klassini on eesti keel õppeaine, mille õppimine arendab kõiki keelelisi osaoskusi nii teabe- ja tarbetekstide kui ka kirjandustekstide lugemise, reflekteerimise ja kirjutamise toel. I kooliastmes on kolm õppevaldkonda: suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine), lugemine ja kirjutamine. Suuline keelekasutus hõlmab eneseväljendust argiolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edasiandmist. Lugemise õpetamisel kujundatakse oskust töötada tekstiga eakohaste juhiste alusel. Kirjutamise õpetusega kujundatakse õigekirjaoskus õpitud keelendite piires ja suutlikkus end eesmärgipäraselt kirjalikult väljendada.

Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne käsitlusviis ning keeleliste osaoskuste arendamine. II ja III kooliastmes on neli õppevaldkonda: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloome ning õigekeelsus ja keelehoole.

Suulise ja kirjaliku suhtluse õpetusega kujundatakse oskust silmast silma, telefoni, kirja ja meili teel ning interneti keskkonnas kahe- või mitmepoolselt toimida, tekste kokku võtta ja vahendada ning saavutada häid tulemusi rühma- ja paaristöös.

Teksti vastuvõtu õpetuse kaudu kujuneb teadlik suhe pikemate suuliste ja kirjalike tekstidega: kujundatakse oskust tekste valida ning leida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, teadvustades kuulamise ja lugemise strateegiaid, võimet teksti järjest sügavamini mõista ning tekstile reageerida.

Tekstiloomet õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljenduse oskust, mille puhul inimene tajub olukorda ja adressaati ning suudab oma mõtteid vajaliku täpsusega ja tekstiliigile omases vormis väljendada ning edastada.

Õigekeelsuse ja keelehooldet õpetusega kujundatakse keeleteadlikkust ning teadmisi keelest; eesti nüüdiskirjakeele teadlikku kasutamist, aga ka arusaamist keele arengust ja muutumisest.

Ainevaldkonna õppeainete lõimimise põhialus on avar käsitlus tekstidest, hõlmates nii suulisi kui ka kirjalikke, tarbe- ja ilukirjandustekste, samuti pildilise, graafilise ning teiste tekstiliikide kombinatsioone. Eri liiki tekstide kaudu arendatakse üht- ja sedasama –sihipärase lugemise ja kirjutamise oskust.

Kirjandusõpetus taotleb küll eeskätt õpilaste kirjandushuvi ja lugejavõimete kujunemist ning kõlbelis-emotsionaalset arengut kirjandusteoste lugemise ja mõtestamise toel, kuid kirjandustundides vaadeldakse ka ilukirjanduskeele eripära ning arendatakse õpilaste suulist ja kirjalikku väljendusoskust.

Õppeaine avar eesmärgiseade tingib õppe-eesmärkide taotlemise mitme õppevaldkonna kaudu: oluline on nii oskus üha moderniseeruvate kanalite kaudu suuliselt ja kirjalikult suhelda kui ka vahetu individuaalne tekstitöö, mis avaldub tekstide vastuvõtu ja loomisena. Eri valdkondi seob keel, mille korrektseks ja eesmärgipäraseks kasutuseks on nendega lõimitud õigekeelsuse ja keelehooldet valdkond. Kirjalik keel ja tänapäeva eesti kirjakeel tema peamiste tekstiliikidega tuleb põhikoolis teadlikult omandada.

Eesti keelel kui emakeelel ja hariduskeelel on õppekavas eriline koht: eesti keele oskus on nii õppekava omandamise alus kui ka eesmärk. Korrektset keelekasutust jälgitakse kõikides ainevaldkondades.

3. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

- Õpilaste väärtuspädevuse kujundamisel on ainevaldkonnal väga oluline koht, arvestades kirjanduse kui kunstiaine spetsiifikat. Kirjandusõpetuses on peamine rõhk kõlbeliste ja esteetilisemotsionaalsete väärtuste ning kultuuriväärtuste kujunemisel loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide alusel. Ka keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keelt kui rahvuskultuuri kandjat, keeleoskust kui inimese identiteedi tähtsat osa. Keeleõpetus väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse.
- Keele- ja kirjandusõpetus arendavad olulisi õpipädevusi: kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.
- Ainevaldkonna õppeained toetavad sotsiaalse pädevuse kujunemist, avardades õpilase maailmapilti ja ettekujutust inimsuhetest ning kujundades suhtluspädevust: suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, suhtluspartneri arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust.
- Enesemääratluspädevuse ja ettevõtlikkuspädevuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes.
- Enesekohase ja ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

4. Hindamine

4.1. Eesti keel

Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute või numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.

I kooliastmes hinnatakse õpilase:

1. suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist;
2. lugemist, s.o lugemistehnikat, teksti mõistmist ja vabalugemist;
3. kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja kirjalikku tekstiloomet.

II ja III kooliastmes hinnatakse õpilase:

1. suulist ja kirjalikku suhtlust;
2. tekstide vastuvõttu;
3. tekstiloomet;
4. tekstide õigekeelsust.

4.2. Kirjandus (5.-9. klass)

Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust ainekava õpitulemustele.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilasi peab teavitama, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Kirjalike ülesannete puhul parandab õpetaja ka keelevead, kuid hinnates arvestatakse valdavalt töö sisu. Omaloominguliste tööde puhul võib lisahindega tunnustavalt hinnata ideelist ja esteetilist aspekti.

5. Lõiming

5.1. Lõiming teiste ainevaldkondadega

Aine Ainevaldkond	EESTI KEEL JA KIRJANDUS
Võõrkeeled	Elementaarsete õigekirjanõuete jälgimine kirjalikes töödes Uurimistööde vormistusnõuded Tõlketööd Tekstid, kirjanikud, originaaltekstid Väliskirjanduse ja/või kultuuri käsitlemine nii võõrkeeles kui ka eesti keeles Ühiste reeglite leidmine ja kasutamine Sõnade laenamine Referaat, ettekanne
Matemaatika	Elementaarsete õigekirjanõuete jälgimine kirjalikestöödes Kirjatehnika Küsimuste vormistamine Korrektne keelekasutus Funktsionaalne lugemine Arvsõnade õigekiri
Loodusained: <ul style="list-style-type: none"> • Geograafia • Loodusõpetus • Bioloogia • Füüsika • Keemia	Elementaarsete õigekirjanõuete jälgimine kirjalikestöödes Uurimistööde vormistusnõuded Õigekirja kontroll Vormistus (kirjutamine kui protsess) Erinevate tekstide kombineerimine Kohanimede, loodusnähtuste õigekiri Korrektne keelekasutus Looduskirjelduste mõistmine Funktsionaalne lugemisoskus Referaat, ettekanne

<p>Sotsiaalsained:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inimeseõpetus • Ühiskonnaõpetus • Ajalugu 	<p>Elementaarsete õigekirjanõuete jälgimine kirjalikes töödes Uurimistööde vormistusnõuded Analüüsi käigus maailmapildi kujundamine Õigekiri Kuulamisoskuse arendamine Küsimuste esitamine Arutlusoskuse arendamine Kirjandid, vestlused, rühmatööd, paaristööd Allikate kriitiline käsitlemine (ajakirjanduslikud tekstid) Inimestevahelise kommunikatsiooni arengu käsitlemine Meediatekstide käsitlemine Reklaami mõjutusvahendite uurimine Referaat, ettekanne</p>
<p>Kunstiained:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunst • Muusika 	<p>Elementaarsete õigekirjanõuete jälgimine kirjalikes töödes Uurimistööde vormistusnõuded Rahvalaul Reklaamide koostamine, plakatite valmistamine Reklaami mõjutusvahendite uurimine Kunstivoolud, muusikastiilid Teos, ajastu, muusika Teksti viisistamine Luuletuste viisistamine Sõna rütm, seostumine muusikalise rütmiga Sõnade kirjutamine muusikale, viisile Illustreerimine Kirjatehnika Dekoratsioonid Loovtööde kirjutamine muusikat kuulates Arvuti kasutamisoskus Referaat, ettekanne</p>
<p>Tehnoloogia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tööõpetus • Käsitöö- ja kodundus • Tehnoloogiaõpetus 	<p>Elementaarsete õigekirjanõuete jälgimine kirjalikestöödes Uurimistööde vormistusnõuded Toote kasutusjuhend võituvustus Referaat, ettekanne Retseptide, menüüde koostamine</p>
<p>Kehaline kasvatus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kehaline kasvatus (ujumine) 	<p>Elementaarsete õigekirjanõuete jälgimine kirjalikestöödes Naljaked tekstid ujumisest (koolilehte) Korrektne keelekasutus, suhtlemine Funktsionaalne lugemisoskus Referaat, ettekanne</p>

5.2. Läbivad teemad

- Keskkond ja jätkusuutlik areng
Väärtushinnangute ja käitumismallide kujundamine eesti keele tekstide vahendusel. Õpilane tunneb huvi looduse vastu; suhtub loodusesse ja kaasinimestesse austusega; oskab näha inimtegevuse mõju loodusele, teadvustab end tarbijana; hoiab oma kodukoha loodust ja ehitisi; tunneb oma koduümbruse keskkonnaprobleeme, püüab toimida keskkonda hoidvalt ning vältida enda ja teiste tervise kahjustamist.
- Elukestev õpe ja karjääri planeerimine
Eesti keele tekstide, arutelude vahendusel taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvus õpi-, elu – ja töökeskkonnas, tutvustatakse lähimbruse ettevõtteid ja ameteid. Õpilane mõistab töö tähtsust; mõistab töö ja elukutse seoseid; teab isa ja ema (hooldajate, pereliikmete) ameteid; teab kodukohas esinevaid ameteid ning mõistab nende tähtsust; oskab kasutada raha lihtsamates tehingutes ning teab raha ja töötasu seoseid; suudab järgida koostegutsemise reegleid.
- Tehnoloogia ja innovatsioon
Õpilane omandab nüüdisaegsete tehnoloogiavahendite iseseisva kasutamise oskusi, mõistab tehnoloogia kasutamisega seostuvaid sotsiaalseid ja eetilisi aspekte. Tuleb toime kiiresti muutuvus tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas. Oma tööde (lühiaurimused, omalooming) vormistamine ja esitamine.
- Tervis ja ohutus
Ohuõpetus lugemistekstide vahendusel ja vestluste kaudu. Suhtlemissituatsioonides õpitakse kaalutletud otsuste tegemist. Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele. Õpilane teab hädaabi numbrit, oskab ohust teatada; teab, kuidas koolis teavitatakse ohust, kooli väljapääsude asukohti, oskab hoonest evakueeruda; teab tuleohutusmärkide tähendust ja tuletõrje päästevahendite asukohti; mõistab, et igaüks vastutab ise oma käitumise eest; tunneb käitumisreegleid tänaval, saab aru liiklusreeglite vajalikkusest; oskab valida tee ületamiseks kõige ohutumat kohta; peatuda, kuulata, vaadata ning ohutuses veendununa sõidutee ületada; teab ohtusid oma kooliteel, oskab neid kirjeldada, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel; oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada.
- Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus
Eesti keele tekstide, vestluste, omaloominguliste tööde vahendusel taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonna liikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevustes riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.
- Kultuuriline identiteet
Eesti keele tekstide, vestluste, omaloominguliste tööde, teatrikülastuste, filmide vaatamise kaudu taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimese mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel. Õpilasel tekib ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning õpilane väärtustab oma kultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on ise kultuuriliselt salliv ja koostööaldis. Õpilane märkab, et eesti keeles on murded. Tunneb huvi Kodavere murdekeele ja pärimuskultuuri vastu.
- Väärtused ja kõlblus
Eesti keele tekstide, vestluste, omaloominguliste tööde, teatrikülastuste, filmide vaatamise kaudu taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää üksikõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

6. Füüsiline õpikeskkond

- Valdav osa õppetööst toimub klassis, kus on võimalik laudu ümber paigutada erinevateks liikumistegevusteks (dramatiseeringud, rollimängud jne) ning rühmatöödeks.
- Klassiruumis kasutatakse vajadusel õigekeelsussõnaraamatuid.
- Tundides kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja –vahendeid,
- s.h netisõnaraamatuid.
- Tunde viiakse vajaduse korral läbi arvutiklassis, õuesõppeklassis, raamatukogus või väljaspool kooli (muuseumides jm).

7. Eesti keel ja kirjandus

7.1. Õppe ja kasvatuseesmärgid

7.1.1. Põhikooli eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

- väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit, suhtub
- lugupidamisega teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
- tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
- omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;
- arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid;
- arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamise võimalusi, arendab oma tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana;
- arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järeldus- ja põhjendusoskust;
- harjub oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks kasutama sõna- ja käsiraamatuid ning veebiallikaid;
- suhtub tolerantselt eesti keele kui võõrkeele kasutamisse ja toetab muu emakeelega kaaslase eesti keele omandamist.

7.1.2. Põhikooli kirjandusõpetusega taotletakse, et õpilane:

- loeb eakohast ilukirjandust, arendab oma lugemisoskust ning omandab püsiva lugemisharjumuse kui maailma ja enda mõistmise vahendi;
- väärtustab kirjandust oma rahvuskultuuri olulise osana ning tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
- mõistab ilukirjanduse kujundlikku keelt, rikastab oma sõnavara ning arendab suulist ja kirjalikku väljendusoskust;
- arendab oma loomevõimeid ja suhtub lugupidamisega loometöösse;
- kujundab kirjanduse abil oma esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid;
- laiendab oma silmaringi ning rikastab mõtte- ja tundemaailma;
- annab iseseisvaid hinnanguid ning sõnastab ja esitab oma mõtteid;
- hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt erinevaid infoallikaid.

8. I kooliaste

8.1. Taotletavad pädevused I kooliastmes

Esimese kooliastme lõpus õpilane:

- peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;
- tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest, oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas, oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;
- teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;
- oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;
- suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;
- oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;
- austab oma kodupaika, kodumaad ja Eesti riiki, tunneb selle sümboleid ning täidab nendega seotuvaid käitumisreegleid;
- oskab ilu märgata ja hinnata; hindab loovust ning tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest ja tegevusest.

õpilane märkab, et eesti keeles on murded, tunneb huvi Kodavere murdekeele ja pärimuskultuuri vastu.

8.2. I kooliastme õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

1. kuulab mõtestatult eakohast teksti; töötab tekstiga õpetaja juhiste alusel;
2. mõistab suuliselt ja kirjalikult küsimusi ning vastab nendele; kasutab kõnes ja kirjas sobivalt lühivastuseid ning terviklauseid;
3. kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit ja olukorda; jutustab endast ning oma lähiümbruses toimunut;
4. loeb õpitud teksti selgelt, ladusalt, õigesti ning mõistmisega; mõistab muu hulgas lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti;
5. loeb eakohast ilu- ja aimekirjandust;
6. jutustab ja kirjutab küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnade või kava toel;
7. kirjutab õpitud keelendite piires õigesti; kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
8. hangib otstarbekohast teavet eri allikatest; kasutab eakohaseid sõnaraamatuid.
9. tunneb huvi kodukandi keele ja pärimuskultuuri vastu.

8.3. Suuline keelekasutus

3. klassi lõpetaja:

1. kuulab mõtestatult eakohast teksti; toimib sõnumi või juhendi järgi;
2. väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid;
3. vaatleb sihipäraselt, kirjeldab nähtut ning märkab erinevusi ja sarnasusi;
4. avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta;
5. annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi;
6. jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ning küsimuste toel; mõtleb loole alguse ja lõpu;
7. leiab väljumiseks lähedase ja vastandtähendusega sõnu;
8. esitab luuletust peast.

8.4. Lugemine

3. klassi lõpetaja:

1. loeb nii häälega kui ka endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ning kaarti;
2. loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;
3. töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;
4. vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;
5. eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku ning keeldu;
6. tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna ja kirja;
7. on lugenud läbi vähemalt 12 eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust;
8. teab nimetada mõnda lastekirjanikku.

8.5. Kirjutamine

3. klassi lõpetaja:

1. kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid ning kirjutab loetava käekirjaga;
2. kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile ning vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt;
3. valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu;
4. märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöörsõnade õpitud lõppe ning tunnuseid;
5. teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses;
6. kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja looma- ning kohanimed;
7. piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
8. kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ning kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna);
9. koostab kutse, õnnitluse, teate ja e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega ümberjutustusi ning teisi loovtöid küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel.

8.6. Terviklikult käsitletavat teosed I kooliastmes

I kooliastme lõpuks on õpilane lugenud läbi vähemalt 12 eesti ja väliskirjaniku teost. Soovituslikud raamatute nimekirjad on olemas vastava klassi ainekava lõpus.

8.7. Eesti keele ainekava I klassile

Teema EESTI KEEL 1.KLASS	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 1. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekooolilistest projektidest
<p>Suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine)</p>	<p><u>Kuulamine</u> Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel. Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.</p> <p><u>Kõnelemine</u> Häädus- ja intonatsiooniharjutused. Hääduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale. Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõna tähenduse selgitamine ja täpsustamine. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. Vestlemine erinevatel teemadel sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Õpitud luuletuse, dialoogi peast esitamine.</p>	<p>Eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas),täishääliku pikkusi; toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi; kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuuldu lause, jutu sisu; teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid; väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab; jutustab suunavate küsimuste toel kuuldu, nähtust, loetust; koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu, esitab luuletust peast;</p> <p>Tunneb huvi Kodavere murdekeele vastu (Kodavere uavits).</p>	<p>Loodusõpetuse tundides õpitu jutustamine, mõistete selgitamine.</p> <p>Matemaatikas ülesannete vastuste sõnastamine, uute mõistete selgitamine, suuline võrdlemine.</p> <p>Tööõpetuse tundides tööjuhiste kuulamine, kuuldu põhjal ülesannete täitmine.</p>	<p>Koolis jälgitakse korrektset keelekasutust kõikide õppeainete tundides. Arvutiga ühendatud projektorit on võimalik kasutada kõikide tundide ilmestamiseks, reeglite selgitamiseks, näidete toomiseks jne.</p> <p>Raamatute tutvustused, ettekanded, esinemised, teatrietendused, jõulupidu.</p>
Teema EESTI	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 1. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT

KEEL 1.KLASS				rakendamistest ja ülekoollistest projektidest
Luge- mine	<p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.</p> <p>Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine.</p> <p>Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine.</p> <p>Silpidest sõnade moodustamine.</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse).</p> <p>Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine.</p> <p>Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine.</p> <p>Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas.</p> <p>Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine.</p> <p>Luuletuste ilmekas(mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. Tekstiliiikide eristamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus.</p> <p>Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend. Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine.</p> <p>Huvipakkuva raamatu täiskasvanu abiga raamatukogust leidmine.</p>	<p>Tunneb häälik-täheleist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees; mõistab häälega või endamisi(vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu; vastab teksti kohta käivatele küsimustele,mille vastused on palas otsesõnu öeldud; mõtleb jutule alguse või lõpu; on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav...)</p>	<p>Tööjuhendite lugemine kõikides õppeainetes. Matemaatika tekstülesannete mõistmine ja lahendamine. Loodusõpetuse tekstide lugemine.</p>	<p>Raamatute tutvustused, ettekanded, esinemised, teatrietendused, jõulupidu.</p>
Teema EESTI KEEL	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 1. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT

1.KLASS				rakendamistest ja ülekoollistest projektidest
Kirjutamine	<p><u>Kirjatehnika</u> Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähtede kirjutamine. Õige pliiatsihoid ja istumisasend kirjutamisel. Väikeste ja suurte kirjatähtede (siduskiri) õppimine.</p> <p>Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvlilt, õpikust jne.</p> <p><u>Kirjalik tekstilooma</u> Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus (kujundamine näidise järgi). Jutu kirjutamine pildi põhjal (pildi allkiri, kahekõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi). Lünkumberjutustuse kirjutamine.</p> <p><u>Õigekeelsus</u> Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause häälimine ja kirjutamine.</p> <p>Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. <i>l, j</i> ning <i>h</i> sõna alguses. Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses. Liitsõna moodustamine. Sõnade lõpu õigekiri – <i>d</i> ja <i>-vad</i> (mitmus) ning <i>-b</i> (tegusõna 3. pööre) õigekirjaga tutvumine.</p> <p>Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, küsi- ja hüüumärk. Koma lauses (teksti vaatlus). Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga.</p> <p>Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetega).</p>	<p>Kasutab õigeid kirjutamis- võtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse;</p> <p>kirjutab tahvlilt ära; täidab tahvli näidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga; koostab näidise järgi kutse; eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset; kirjutab omasõnade algusesse <i>k, p, t</i>;</p> <p>kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2- silbilisi) sõnu ja lauseid;</p> <p>teab, et lause lõpeb punktiga; teab, et lause alguses, inimeste, loomade, kohanimes kasutatakse suurt algustähte;</p> <p>kirjutab õigesti oma nime.</p>	<p>Vihikute vormistamine kõigis õppeainetes.</p> <p>Matemaatikas numbrite kirjutamine, õigekiri ja kirjatehnika ülesannete vormistamisel.</p> <p>Oma nime töödele kirjutamine.</p> <p>Õpilaspäeviku täimine.</p> <p>Loodusõpetuses töövihiku täitmine.</p>	<p>Kirjalikes töödes parandatakse alati ära vead</p>

1. klassis terviklikult käsitletavat teosed

Valik: S.Väljal "Jussikese seitse sõpra", E.Raud "Sipsik", A.Reinla "Pätu", A.Kivirähk "Kaka ja kevad", M.Saksatamm "Hiir, kes oskas võõraid keeli", I.Tomusk "Volli vanad vigurid", A.Pervik "Presidendilood", J.Rannap "Klaabu", E.Raud "Peep ja sõnad", E.Niit "Pille-Riini lood", R.Lagercrantz "Minu õnnelik elu", A.Lindgren "Pöialpoiss Nils Karlsson kolib sisse", U.Stark "Vilista mulle, Johanna", A.Lindgren "Lärmisepa tänava lapsed", S.Nordgvist "Pettsoni peenramaa", üks muinasjuturaamat.

Tervikkäsitluseks mõeldud teoste hulgast valib õpetaja kolm või neli. Õpetaja võib kirjandusteoseid valides arvestada õpilase eelistusi ning kultuurilis-rahvuslikku eripära. Terviklikult käsitletavate teoste loend ei ole suletud ega ammendav, igal õpetajal on vabadus valida nimetatute asemele või neile lisaks teisi teemakohaseid tekste ja teoseid, sh uudiskirjanduse hulgast. Rõhutades ainekava avatust kirjanduse valikule, on kultuuri järjepidevuse huvides siiski vaja tunda tüvitekste.

8.8. Eesti keele ainekava II klassile

Teema EESTI KEEL 2. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 2. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoolilistest projektidest
Suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine)	<p><u>Kuulamine</u> Häälikupikkuste eristamine, pöhirõhk suluta kaashäälikul. Õpetaja ja kaaslaste suulise mitmeastmelise juhendi meelde jätmine ja selle järgi toimimine. Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel. Kaaslaste ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kohta (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).</p> <p><u>Kõnelemine</u> Sõnatähtede selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks. Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule. Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud. Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine. Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustamine ja mittenõustamine, ühiste seisukohtade otsimine. Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil. Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. Eri meeleoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.</p>	<p>Eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi; kuulab õpetaja ja kaaslaste eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil; koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil; kasutab kõnes terviklauseid; teab ja leiab vastandtähtedega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu; väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust; annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu; vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel; esitab luuletust peast. Tunneb huvi Kodavere murdekeele vastu (Kirev Kodavere).</p>	<p>Tööjuhendite lugemine kõikides õppeainetes. Matemaatika tekstülesannete mõistmine ja lahendamine. Loodusõpetuse tekstide lugemine, mõistmine, olulisema edasi andmine suulises kõnes. Küsimuste esitamine ja nende vastamine. Kunst – pildi joonistamine kuulatud teksti järgi.</p>	<p>Koolis jälgitakse korrektset keelekasutust kõikide õppeainete tundides. Arvutiga ühendatud projektorit on võimalik kasutada kõikide tundide ilmestamiseks, reeglite selgitamiseks, näidete toomiseks jne. Raamatute tutvustused, ettekanded, esinemised, teatrietendused, jõulupidu.</p>

Teema EESTI KEEL 2. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 2. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoolilistest projektidest
Luge- mine	<p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades. Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käsikirjalise teksti lugemine.</p> <p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes.</p> <p>Teksti sisu aimamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otseses ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna. Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend. Loetud raamatu tutvustamine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.</p>	<p>Loeb õpitud teksti lususalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu; vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele; leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel; tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna; kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi; on lugenud lasteraamatuid, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu.</p>	<p>Tööjuhendite lugemine kõikides õppeainetes. Matemaatika tekstülesannete mõistmine ja lahendamine. Loodusõpetuse tekstide lugemine, sisu edasi andmine.</p>	<p>Raamatute tutvustused, ettekanded, esinemised, teatrietendused, jõulupidu.</p>

Teema EESTI KEEL 2. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 2. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekooolilistest projektidest
Kirjutamine	<p><u>Kirjatehnika</u> Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine. Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel. Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.</p> <p><u>Kirjalik tekstiloome</u> Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga. Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel. Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Oma kirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine.</p> <p><u>Õigekeelsus</u> Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri; <i>k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses.</i> Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted. Lauseliik ja lõpumärk (jutustav e väit- ja küsilause). Koma kasutamine liitlause kirjutamisel <i>et, sest, aga, kuid</i> puhul. Suur algustäht kohanimes. Sõnade lõpu õigekiri <i>-d</i> (mida teed?), <i>-te</i> (mida teete?), <i>-sse</i> (kellesse? millesse?), <i>-ga</i> (kellega? millega?), <i>-ta</i> (kelleta? milleta?). <i>ma, sa, ta, me, te, nad</i> õigekiri. Etteütlemise järgi kirjutamine (20–30 sõna). Kirjavea parandamine, kui veale tähelepanu juhitakse; kirjavea vältimine, kui veaohklikule kohale tähelepanu juhitakse.</p>	<p>Kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid; kirjutab ära kirja; täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, varustab töö kuupäevaga; koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate; kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil; eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse; märgib kirjas õigesti täishäälikuid; teab peast võõrtähtedega tähestikku; alustab lauset suure algustähga ja lõpetab punkti või küsimärgiga; kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimes; kirjutab õigesti sõnade lõppu <i>-d</i> (mida teed?), <i>-te</i> (mida teete?), <i>-sse</i> (kellesse? millesse?), <i>-ga</i> (kellega? millega?), <i>-ta</i> (kelleta? milleta?); kirjutab etteütlust.</p>	<p>Vihikute vormistamine kõigis õppeainetes. Matemaatikas numbrite kirjutamine, õigekiri ja kirjatehnika ülesannete vormistamisel. Tekstülesannete korrektne vastuste vormistamine ja lauseehitus.</p> <p>Muusika –mõtete kirjutamine kuulatud muusikapala järgi Loodusõpetus – küsimustele vastamine, lünktekstide täitmine, laustete lõpetamine.</p>	<p>Kirjalikes töödes parandatakse alati ära vead.</p>

2. klassis terviklikult käsitletavat teosed

Valikus: A. de Lestrade'i "Väike prints", Vennad Grimmid "Lumeeit", K. Kass "Samueli võlupadi", P. Raud "Tobias ja teine B", J. Rannap "Nublu", K. Vainola "Ville", Tomusk, I. "Volli vanad vigurid", Raud, P. "Kriminaalsed viineripirukad", Raud, P. "Teistmoodi printsessilood", Kivirähk, A. „Kaka ja kevad“; Kivirähk, A. „Leiutajateküla Lotte“, Lindgren, A. „Bullerby lapsed“, i „Lärmisepa tänava Lota“ või „Pipi Pikksukk“, Olsen, S ja Jakobson, A. „Sune“, üks luuleraamat (J. Vaiksoo, I. Trull).

Tervikkäsitluseks mõeldud teoste hulgast valib õpetaja neli raamatut. Õpetaja võib kirjandusteoseid valides arvestada õpilase eelistusi ning kultuurilis-rahvuslikku eripära.

Terviklikult käsitletavate teoste loend ei ole suletud ega ammendav, igal õpetajal on vabadus valida nimetatute asemele või neile lisaks teisi teemakohaseid tekste ja teoseid, sh uudiskirjanduse hulgast. Rõhutades ainekava avatust kirjanduse valikule, on kultuuri järjepidevuse huvides siiski vaja tunda tüvitekste.

8.9. Eesti keele ainekava III klassile

Teema EESTI KEEL 3. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 3. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistestja ülekoolilistest projektidest
<p>Suuline keelekasutus</p>	<p><u>Kuulamine</u> Häälikupikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel. Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhtnööride kuulamine ning nende järgi toimimine. Ettelugemise kuulamine ja hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon). Kuuldu ning nähtu analüüs. Fakti ja fantaasia eristamine. Ette loetud tekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsama skeemi koostamine.</p> <p>Kuuldu (muinasjutt, lühijutt, proosa-, luule jms), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele.</p> <p><u>Kõnelemine</u> Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Kõne tempo, hääle tugevuse ja intonatsiooni esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel. Kõnetus- ja viisakusväljendid. Kõnelemine eri olukordades: vestlus võõraga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms.</p>	<p>Kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta; annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi;</p> <p>väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivaid täislauseid ning lühivastuseid;</p> <p>vaatleb sihipäraselt, kirjeldab eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi;</p>	<p>Tööjuhendite lugemine kõikides õppeainetes. Matemaatika-tekstülesannete mõistmine ja lahendamine. Loodusõpetus - Peipsiäärsel loodusega tutvumine ja kirjeldamine, olulisema edasi andmine suulises kõnes. Küsimuste esitamine ja nendele vastamine.</p> <p>Kunst – pildi joonistamine kuulatud teksti järgi. Pildi järgi jutustamine.</p>	<p>Koolis jälgitakse korrektset keelekasutust kõikide õppeainete tundides. Arvutiga ühendatud projektorit on võimalik kasutada kõikide tundide ilmestamiseks, reeglite selgitamiseks, näidete toomiseks jne.</p> <p>Raamatute tutvustused, ettekanded, esinemised, teatrietendused, jõulupidu.</p>

Teema EESTI KEEL 3. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 3. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoolilistest projektidest
Suuline keele kasutus	<p>Sõnavara arendamine: sõna tähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.</p> <p>Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslaste arvamuse küsimine. Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega. Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine. Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine.</p> <p>Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks. Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas esitamine.</p> <p>Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.</p>	<p>jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu;</p> <p>leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtäheendusega sõnu; esitab luuletust peast.</p> <p>Tunneb huvi Kodavere murdekeele vastu ("Kirev Kodavere", "Kodavere tüüraamat").</p>	<p>Muusika – loominguline kirjutamine või jutustamine muusikapala järgi.</p> <p>Loodusõpetus – uurimistöõ ettekandmine</p>	

Teema EESTI KEEL 3. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 3. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoollistest projektidest
Luge- mine	<p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslaste lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine.</p> <p>Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning ajakirjanduses.</p> <p>Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.</p> <p>Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine.</p>	<p>Loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi; loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga; töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;</p> <p>vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;</p> <p>eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu;</p> <p>tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, valmi, mõistatuse, vanasõna, kirja;</p>	<p>Tööjuhendite lugemine kõikides õppeainetes.</p> <p>Matemaatika - tekstülesannete mõistmine ja lahendamine.</p> <p>Loodus- ja inimeseõpetus-tekstide lugemine, sisu edasi andmine.</p>	<p>Raamatute tutvustused, ettekanded, esinemised, teatrietendused, jõulupidu.</p>

Teema EESTI KEEL 3. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 3. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekooolilistest projektidest
Luge- mine	<p>Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, mõistekaardi koostamine. Loetu põhjal küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine.</p> <p>Luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.</p> <p>Loetud raamatust jutustamine, hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt.</p> <p>Tekstiliiikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, valm, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri.</p> <p>Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.</p>	<p>on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust; teab nimetada mõned lastekirjanikud.</p>		

Teema EESTI KEEL 3. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 3. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoolilistest projektidest
Kirjutamine	<p><u>Kirjatehnika</u> Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine). Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik, sms.</p> <p><u>Õigekiri</u> Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. <i>K, p, t s-i</i> ja <i>h</i> kõrval. <i>l</i> ja <i>j</i> õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). <i>H</i> sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses.</p> <p>Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Poolitamine, silbitamine. Liitsõna.</p> <p>Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning sse-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus).</p>	<p>Kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja –seoseid, kirjutab loetava käekirjaga; teeb ära kirja, paigutab teksti korrektselt, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt; valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu; märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöördõnade õpitud lõppe ja tunnuseid; teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestik- järjestuses.</p>	<p>Vihikute vormistamine kõigis õppeainetes. Matemaatikas numbrite kirjutamine, õigekiri ja kirjatehnika ülesannete vormistamisel. Tekstülesannete korrektne vastuste vormistamine ja lauseehitus.</p> <p>Muusika –mõtete kirjutamine kuulatud muusikapala järgi</p> <p>Loodusõpetus – hindelistes töödes küsimustele vastamine, lünktekstide täitmine, laustete lõpetamine.</p>	<p>Kirjalikes töödes parandatakse ära keelevead.</p>

3.klassis terviklikult käsitletavat teosed

Valikus:

Tomusk,I. Üks teos "Võlli" lugudest, Kivirähk,A. "Sibulad ja Šokolaad", Preussler, O. "Väike nõid", Tungal, L ."Kristiina, see keskmine", Luts, O. "Nukitsamees", Käo, H. "Väike rüütel Rikardo", Kivirähk, A. „Kaelkirjak“ , Pervik, A. „Kunksmoor“, Schmidt, A.M.G. „Viplala lood“ I osa, Parr,M. "Vilgukivioru Tonje", Kästner,E. "Veel üks Lotte", üks luulekogu (Vilep,H, Tungal,L, Vaiksoo,J ...)

Terviklikult käsitletavate teoste loend ei ole suletud ega ammendav, igal kirjandusõpetajal on vabadus valida nimetatute asemele või neile lisaks teisi teemakohaseid tekste ja teoseid, sh uudiskirjanduse hulgast. Rõhutades ainekava avatust kirjanduse valikule, on kultuuri järjepidevuse huvides siiski vaja tunda tüvitekste. Tervikkäsitluseks mõeldud teoste hulgast valib õpetaja igas klassis käsitlemiseks vähemalt neli. Õpetaja võib kirjandusteoseid valides arvestada õpilase eelistusi ning kultuurilis-rahvuslikku eripära.

9. II kooliaste

9.1. Taotletavad pädevused II kooliastmes

Teise kooliastme lõpus õpilane:

- hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;
- oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid (sealhulgaspaaris- ja rühmatöövõtteid) olenevalt õppeülesande iseärasustest;
- väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;
- oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida;
- oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;
- oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet;
  - oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel.

9.2. II kooliastme õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

1. suhtleb eesmärgipäraselt ning valib kontekstile vastava suhtluskanali;
2. oskab teha kuuldust ja loetust kokkuvõtet ning anda hinnangut nii suuliselt kui ka kirjalikult;
3. tunneb põhilisi tekstiliike ning oskab õpi- ja elutarbelisi tekste eesmärgipäraselt kasutada;
4. oskab luua õppetööks ja eluks vajalikke tekste ning neid korrektselt vormistada;
5. tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise põhietappe ning oskab neid rakendada;
6. tunneb eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
7. oskab kasutada ÕSi ja teisi õigekeelsusallikaid.

9.3. Suuline ja kirjalik suhtlus

6. klassi lõpetaja:

1. valib juhendamise toel suhtluskanali; peab sobivalt telefonivestlusi ning kirja- ja meilivahetust;
2. leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi; 3. esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid;
4. võtab loetut ja kuuldu lühidalt kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis.

9.4. Teksti vastuvõtt

6. klassi lõpetaja:

1. tunneb õpitud tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediatekste) ning nende kasutamise võimalusi;
2. loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;
3. võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi ja arvamusi ning teeb lühikokkuvõtteid;
4. kasutab töös tekstidega õpitud keele- ja tekstimõisteid.

9.5. Tekstiloomed

6. klassi lõpetaja:

1. leiab juhendamise toel tekstiloomeks vajalikku kirjalikku või suusõnalist teavet raamatukogust ning internetist; 2. tunneb esinemise ettevalmistuse põhietappe;
3. tunneb kirjutamise põhietappe;
4. jutustab, kirjeldab ning arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;
5. esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);
6. kirjutab eesmärgipäraselt loovtöid ja kirju (ka e-kirju ja sõnumeid), oskab leida ning täita lihtsamaid planke ja vorme; 7. avaldab viisakalt ning olukohaselt oma arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikus vormis; 8. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid tekste luues ning seostades.

9.6. Õigekeelsus ja keelehoole

6. klassi lõpetaja:

1. tunneb eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliikide tüüpjuhte ja lihtvormide kasutust ning järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; 2. moodustab ning kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;
3. kontrollib õigekeelsussõnaraamatust sõna tähendust ja õigekirja;
4. rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsid ja hinnates.

9.7. Terviklikult käsitletavat teosed II kooliastmes

Harri Jõgisalu „Veskiratta Madis” või „Vennikese ja tema sõprade lood”, Andrus Kivirähk „Sirli, Siim ja saladused”, Aino Pervik „Arabella, mereröövli tütar”, Jaan Kross „Mardileib”, Oskar Luts „Kapsapea”, Jaan Rannap „Viimane valgesulg”, Eno Raud „Kalevipoeg” või „Roostevaba mõõk”; Erich Kästner „Veel üks Lotte”, James Krüss „Timm Thaler ehk Müüdnud naer”, Astrid Lindgren „Vennad Lõvisüdamed” või „Röövlitütar Ronja”, Alan Marshall „Ma suudan hüpata üle lompide”, Ferenc Molnar „Pal-tänava poisid”, Christine Nöstlinger „Vahetuslaps”, Joanne Kathleen Rowling „Harry Potter ja tarkade kivi”, John Ronald Reuel Tolkien „Kääbik”, Mark Twain „Tom Sawyeri seiklused”, Ilmar Tomuski raamat, Piret Raua raamat.; vähemalt üks uudisproosa teos omal valikul; üks vabalt valitud luulekogu.

Terviklikult käsitletavate teoste loend ei ole suletud ega ammendav, igal kirjandusõpetajal on vabadus valida nimetatute asemele või neile lisaks teisi teemakohaseid tekste ja teoseid, sh uudiskirjanduse hulgast. Rõhutades ainekava avatust kirjanduse valikule, on kultuuri järjepidevuse huvides siiski vaja tunda tüvitekste. Tervikkäsitluseks mõeldud teoste hulgast valib õpetaja igas klassis käsitlemiseks vähemalt neli. Õpetaja võib kirjandusteoseid valides arvestada õpilase eelistusi ning kultuurilis-rahvuslikku eripära.

9.8. Eesti keele ainekava IV klassile

Teema EESTI KEEL 4. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 4. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoolilistest projektidest
Suuline ja kirjalik suhtlus	<p>Häälikupikkuste eristamine.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldule hinnangu andmine. Õpetaja ettelugemise järel oluliste mõistete ja seoste leidmine. Kuuldud tekstist lühikokkuvõtte sõnastamine. Kuuldud teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel.</p> <p>Tekstidest fakti ja fantaasia eristamine. Lavastuse, kuuldud proosatekstide ja luuletuste sisu ümberjutustamine.</p> <p>Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusväärsus(fakt, arvamus). Sõnavara avardamine ja täpsustamine, töö sõnastikega. Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulisel kõnes ja kirjalis tekstis.</p> <p>Vestlus antud teema piires. Küsimustele vastamine, esitlus, tutvustus. Oma arvamuse avaldamine, seisukoha põhjendamine, kaaslaste arvamuse küsimine. Suulisel keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine.</p> <p>Dialogi, dramatiseeringu koostamine ja esitamine. Pantomii. Rollimäng. Erinevate strateegiate kasutamine ülesannetes. Küsimuste moodustamine nt intervjuu tegemiseks.</p>	<p>kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi;</p> <p>annab lühidalt edasi kuuldu sisu; väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes; esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi; väljendab oma arvamus, annab infot edasi selgelt ja ühemõtteliselt;</p> <p>leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalist vormi; kasutab sõnastikke ja teatmeteoseid; esitab peast luuletuse või rolli teksti;</p>	<p>Suuline ja kirjalik suhtlus on vajalik kõikides õppeainetes.</p> <p>Matemaatika tekstülesannete mõistmine.</p> <p>Sotsiaalainetega - analüüsi käigus maailmapildi kujundamine.</p>	<p>Pala koolis jälgitakse korrektset keelekasutust kõikide õppeainete tundides!</p> <p>Arvutiga ühendatud projektorit on võimalik kasutada peaaegu kõikide tundide ilmestamiseks, reeglite selgitamiseks, näidete toomiseks.</p> <p>Kuu raamatu tutvustused, erinevad esinejad, ettekanded, teatrietendused, viktoriinid, mälumäng, jõulupidu, „Playback“.</p>

Teema EESTI KEEL 4. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 4. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekooliilistest projektidest
Teksti vastuvõtt	<p>Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine; lugemist hõlbustavad võtted. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine.</p> <p>Tööjuhendi lugemine. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, tabel, skeem, kaart jm). Tekstide võrdlemine etteantud ülesande piires.</p> <p>Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Kujundlik keelekasutus. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada).</p> <p>Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased. Sündmuste järjekord. Arutlemine tekstis käsitletud teema üle.</p> <p>Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Küsimustele vastamine tekstinäidetega või oma sõnadega. Töö tekstiga: tundmatute sõnade tähenduse selgitamine, märkmete tegemine loetu põhjal, märksõnaskeemi, küsimuste koostamine. Loetava kohta kava, skeemi koostamine. Rollimäng. Dramatiseering.</p> <p>Luuletuse sisu eripära määramine; riimide leidmine ja loomine, riimuvate sõnade toel värsside loomine. Luuletuse ja proosa teksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad).</p>	<p>Loeb eakohast teksti ladusalt ja mõtestatult; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti; otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse; vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi; leiab teksti peamõtte; kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise kohta ja tegelasi; leiab tekstist vajalikku infot. Tunneb huvi Kodavere murdekeele vastu.</p>	<p>Kunst – luuletuse illustreerimine</p>	<p>Jutustamine, ettekanded ja teatrietendused, jõulupidu.</p>

Teema EESTI KEEL 4. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 4. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoollistest projektidest
Teksti vastuvõtt	<p>Trükistes (raamat, ajaleht, ajakiri) orienteerumine ning sealt vajaliku teabe leidmine.</p> <p>Huvipakkuva raamatu leidmine, iseseisev lugemine, vajaliku info leidmine. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele, jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine.</p> <p>Tekstiliiikide eristamine: jutustus, muinasjutt, luuletus, näidend, vanasõna, kõnekäänd, kiri. Ilukirjandus: kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, ilu- ja aimekirjandus loomadest, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäänud.</p>	<p>On läbi lugenud vähemalt neli eakohast raamatut; tutvustab loetud teose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust; tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kõnekäändu, kirja;</p>	<p>Otsib infot erinevatest allikatest erinevates õppeainetes.</p>	<p>Oskab leida erinevatest allikatest infot.</p>

Teema EESTI KEEL 4. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 4. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoollistest projektidest

<p>Teksti loome</p>	<p>Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, valikuline kavapunktide järgi, märksõnade ja küsimuste toel. Aheljutustamine. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega.</p> <p>Loetu ja kuuldu põhjal jutustamine, kirjeldamine. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine. Iseloomulike tunnuste esitamine.</p> <p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.</p> <p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohane sõnavara, tempo, hääle tugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid.</p> <p>Jutustus pildi või pildiseeria põhjal, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu, kirjeldus, seletus, tarbetekstid (juhend, teade), ajakirjandustekstid (uudis, intervjuu, pildi allkiri, kuulutus, reklaam).</p> <p>Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, sündmuste kaart, pilt, rollimäng jne), teksti eri versioonide kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine.</p>	<p>Jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskaemi ja küsimuste toel; jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest; kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit, inimest; kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a. ümberjutustusi) küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskaemi või kava toel; teeb oma tekstiga tööd;</p>	<p>Tekstiloome oskus on vajalik kõikides õppeainetes.</p>	<p>Jutustamine ja ettekanded, esinesmised, jõulupidu.</p>
----------------------------	--	---	---	---

Teema EESTI KEEL 4. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 4. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoolilistest projektidest
Õige keelsus	<p>Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. <u>Häälikuõpetus ja õigekiri</u> Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend.</p> <p>Kaashäälikuühendi õigekiri. <i>g, b, d</i> s-i kõrval (nt <i>jalgsi, kärbsed</i>). <i>h</i> õigekiri. <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri (tegijanimi). Tutvumine <i>gi-</i> ja <i>ki-</i>liite õigekirjaga. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).</p> <p>Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Nimi ja nimetus. Isiku- ja kohanimed, ametinimetused ja üldnimetused.</p> <p>Eakohase teksti eksimatu ärakiri. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (40–60 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine.</p> <p><u>Sõnavaraõpetus</u> Sünonüümid. Antonüümid.</p>	<p>Märgib kirjas õigesti lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja kaashäälikuid; märgib sõnades õigesti kaashäälikuühendit;</p> <p>kirjutab sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse;</p> <p>poolitab sõnu (õpitud reeglite piires); tunneb ära liitsõna;</p> <p>kirjutab suure algustähega isiku ja kohanimed ja väike algustähega õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetused; kasutab õpitud keelendeid nii kõnes kui kirjas vastavalt suhtlemise eesmärgile, funktsioonile ja suhtluspartnerile, jälgib oma tekstis õpitud ortograafiareegleid;</p>	<p>Õigekeelsus reeglite kasutamise oskus on vajalik kõikides õppeainetes.</p>	<p>Kirjalikes töödes parandatakse alati ära keelevead! Tehakse pidevat õpetajatevahelist koostööd, et õpilasel kujuneks harjumus kasutada korrektset keelt!</p>

Teema EESTI KEEL 4. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 4. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekooliilistest projektidest
Õige keelsus	<p>Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhisõna. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.</p> <p><u>Vormiõpetus</u> Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Nimisõna. Omadussõna. Asesõna. Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine.</p> <p><u>Lauseõpetus</u> Lause. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine. Otsekõne ja saatelause.</p>	<p>pöörab tegusõnu olevikus; moodustab ainsust ja mitmust, olevikku ja minevikku;</p> <p>leiab vead enda ja kaaslaste kirjutistes õpitud keelendite piires; parandab leitud vead raamatu, kaaslaste ja/või õpetaja abiga.</p> <p>Kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti.</p>		

9.9. Eesti keele ainekava V klassile

Teema EESTI KEEL 5. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 5. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoolilistest projektidest
Suuline ja kirjalik suhtlus	<p>Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine.</p> <p>Suuline arvamusavaldus etteantud teema piires, vastulausele reageerimine, seisukohast loobumine. Väite põhjendamine.</p>	<p>Valib juhendamise toel suhtluskanali; leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi; esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid;</p>	<p>Ühistund inimeseõpetuse ja/või ajaloo, väitlusteema valitakse nimetatud õppeainetes käsitletavate teemade hulgast.</p>	<p>Pala Koolis jälgitakse korrektset keelekasutust kõikide õppeainete tundides! Kirjalikes töödes parandatakse alati ära ka keelevead! Tehakse pidevat õpetajatevahelist koostööd, et õpilasel kujuneks harjumus kasutada korrektset keelt!</p> <p>Arvutiga ühendatud projektorit on võimalik kasutada peaaegu kõikide tundide ilmestamiseks, reeglite selgitamiseks, näidete toomiseks.</p>

Teema EESTI KEEL 5. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 5. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoolilistest projektidest
Teksti vastuvõtt	<p>Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted.</p> <p>Tööjuhendi lugemine. Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid.</p> <p>Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart). Kokkuvõtte konkreetsest materjalist (õppetekst, arutus). Kuuldu konspekterimine.</p> <p>Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine.</p> <p>Visuaalselt esitatud info (foto, joonis, graafik) põhjal lihtsamate järeluste tegemine, seoste leidmine.</p>	<p>Loeb ja kuulab isiklikust huvist ning õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;</p> <p>lugemisel ja kuulamisel rakendab eri viise ja võimalusi; valib juhendamise toel oma lugemisvara.</p>	<p>Tarbe- ja õppetekstide lugemine kõikides õppeainetes.</p> <p>Konspekterimine</p> <p>Refereerimine.</p> <p>Teabegraafika lugemine.</p>	

Teema EESTI KEEL 5. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 5. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoollistest projektidest
Teksti loome	<p>Ümberjutustamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, valikuline.</p> <p>Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Lühiettekande esitamine.</p> <p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine.</p> <p>Autori suhtumine ja selle väljendamine.</p> <p>Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.</p> <p>Arutlemine. Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses. Põhjuse ja tagajärje eristamine.</p>	<p>Jutustab, kirjeldab, arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektset; esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);</p>	<p>Ettekandeid ja esitlusi tuleb koostada ja esitada enamikes õppeainetes.</p> <p>Võimalik ühistund näiteks loodusõpetusega, kusjuures keeleteadmisi ja vormistust hinnatakse eesti keele tunnis, sisu loodusõpetuses.</p>	<p>Pala koolis jälgitakse korrektset keelekasutust kõikide õppeainete tundides! Kirjalikes töödes parandatakse alati ära ka keelevead! Tehakse pidevat õpetajatevahelist koostööd, et õpilasel kujuneks harjumus kasutada korrektset keelt!</p>

Teema EESTI KEEL 5. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 5. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoollistest projektidest
Õige keelsus ja keele hoole	<u>Vormiõpetus</u> Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad ja muutumatud sõnad. Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Tegusõna oleviku- ja mineviku vormi kasutamine tekstis. Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist. Ainsus ja mitmus.	Tunneb eesti keele häälikusüsteemi.	Eesti keele tundides omandatud kasutatakse tekstide kirjutamisel kõikides tundides.	Kuulutus, plakat, sündmus.
	<u>Lauseõpetus</u> Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis. Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine.	Moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid.	Eesti keele tundides omandatud kasutatakse tekstide kirjutamisel kõikides tundides.	
	<u>Muud õigekirja teemad</u> Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed.	Järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.	Suure ja väikese algustähe õige kasutamine kohanimedele märkimiseks loodusõpetuse jt tundides, ajaloosündmuste õigesti kirjutamine ajaloo- jt tundides.	

9.10. II kooliastme (5. ja 6. klass) kirjanduse õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

1. on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;
2. mõistab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
3. tõlgendab, analüüsib ja mõistab teoses kujutatud lugu ning tegelassuhteid, elamusi ja väärtusi;
4. mõistab ning aktsepteerib erinevaid seisukohti, mis võivad tekkida kirjandusteost lugedes;
5. jutustab teksti- või elamuspõhiselt ning arutleb teoses toimunu üle, väljendades end korrektselt;
6. kirjutab nii jutustavaid kui ka kirjeldavaid omaloomingulisi töid, väljendades end korrektselt;
7. kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, sh sõnaraamatuid ja internetti.

9.11. Lugemine

6. klassi lõpetaja:

1. on läbi lugenud vähemalt kaheksa eakohast erinevasse žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut);
2. loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
3. tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi ning kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest.

9.12. Jutustamine

6. klassi lõpetaja:

1. jutustab tekstilähedaselt kavapunktide või märksõnade toel;
2. jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale.

9.13. Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused

6. klassi lõpetaja:

1. koostab teksti kohta eri liiki küsimusi;
2. vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega;
3. koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu;
4. järjestab teksti põhjal sündmused ning määrab nende toimumise aja ja koha;
kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalnormidest, ning võrdleb iseennast mõne tegelasega;
5. leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte;
6. arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ning põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;
7. otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.

9.14. Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

6. klassi lõpetaja:

1. tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, võrdlusi ning algriimi;
2. seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust.

9.15. Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine Esitamine

Omalooming

6. klassi lõpetaja kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sh kirjeldava ja jutustava teksti.

9.16. Kirjanduse ainekava V klassile

Teema KIRJAN- DUS 5. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 5. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoollistest projektidest
Luge mine	Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.	On läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist tervikteost (raamatut); loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja – kogemustest;	Pala Koolis jälgitakse korrektset keelekasutust kõikide õppeainete tundides! Kirjalikes töödes parandatakse alati ära ka keelevead! Tehakse pidevat õpetajatevahelist koostööd, et õpilasel kujuneks harjumus kasutada korrektset keelt!	Arvutiga ühendatud projektorit on võimalik kasutada peaaegu kõikide tundide ilmestamiseks, näidete toomiseks.
Jutusta mine	Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Aheljutustamine. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine. Jutustamine piltteksti (foto, koomiks) põhjal. Fantaasialoo jutustamine.	Jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade toel; jutustab mõttelt sidusa ja tervikliku ülesehitusega loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielu- sündmusele või oma fantaasiale; jutustab piltteksti põhjal ja selgitab selle sisu;	Jutustamine ajaloos, loodusõpetuses, inimeseõpetuses vm tunnis.	

Teema KIRJAN- DUS 5. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 5. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekooolilistest projektidest
Teksti tõlgenda mine, analüüs ja mõist- mine	<p>Mõisted: <i>detail, konflikt, kõrvaltegelane, peategelane, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, teos</i></p> <p><u>Teose mõistmist toetavad tegevused</u></p> <p>Küsimuste koostamine: fakti- ja fantaasiaküsimused.</p> <p>Küsimustele vastamine teksti näitega või oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väidete ja märksõnadena.</p> <p>Lõikude kesksete mõtete otsimine. Teksti teema sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Illustratiivsete näidete (nt iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja teksti näidete varal.</p> <p>Oma mõtete, tundmuste, muljete sõnastamine. Tundmatute sõnade tähenduse otsimine teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.</p>	<p><u>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</u></p> <p>Koostab teksti kohta eriliigilisi küsimusi; vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või teksti näitega; koostab teksti kohta sisukava, kasutades väiteid või märksõnu; leiab lõigu kesksed mõtted; järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha; kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende oma- vahelisi suhteid, hindab nende käitumist, võrdleb iseennast mõne tegelasega; arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust.</p>	<p>Sisukavade koostamine teistest ainetundides.</p> <p>Ühistund inimeseõpetuse ja/või ajaloo, väitlusteema valitakse nimetatud õppeainetes käsitletavate teemade hulgast.</p>	

Teema KIRJAN- DUS 5. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 5. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoolilistest projektidest
Teksti tõlgenda mine, analüüs ja mõist- mine	<p><u>Teose/loo kui terviku mõistmine</u> Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord.</p> <p>Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ja tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Pea ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine. Tegelastevaheline konflikt ,selle põhjused ja lahendamisteed. Loomamuinasjutu tüüptegelased.</p>	<p>Otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb selgeks tähendused; arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhi sündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse.</p>	<p>Ühistund inimeseõpetuse ja/või ajalooa, väitlusteema valitakse nimetatud õppeainetes käsitletavate teemade hulgast.</p>	

	<p>Mõisted: <i>algriim, epiteet, koomika, riim, võrdlus</i></p> <p><u><i>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</i></u> Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine. Valmi mõistukõnest arusaamine. Koomilise leidmine tekstist. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Algriimi leidmine rahvalauludest. Algriimi kasutamine oma tekstis. Luuleteksti tõlgendamine.</p>	<p><u><i>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</i></u></p> <p>Tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, võrdlusi ja algriimi; mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes.</p>	<p>Ühistund inimeseõpetuse ja/või ajaloo, väitlusteema valitakse nimetatud õppeainetes käsitletavate teemade hulgast.</p>	
--	---	---	---	--

Teema KIRJANDUS 5. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 5. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoollistest projektidest
Teksti tõlgenda mine, analüüs ja mõist- mine	<p>Mõisted: <i>loomamuinasjutt, luule, rahvalaul, seiklusjutt, tekkemuistend, seletusmuistend, valm. Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</i></p> <p>Rahvalaulu olemus. Loomamuinasjutu sisutunnused (lugu, tegelased, hea võitlus kurjaga jne). Tekke- ja seletusmuistendi tunnused. Seiklusjutu tunnused.</p> <p>Teose teema. Probleemi olemus. Pea- ja kõrvaltegelane. Tegelasvahelise konflikti olemus. Luuletuse vorm: salm.</p> <p>Valmi tunnused. Koomiline ja mittekoormiline.</p>	<p><u>Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine</u></p> <p>Seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi ja muinasjutu olemust;</p>	<p>Illustratsioonide joonistamine kunstiõpetuses.</p>	
Esita mine	<p>Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?)</p> <p>Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid.</p> <p>Luuleteksti esitamine peast. Rollimäng, rolliteksti esitamine.</p>	<p>Esitab peast luuletuse või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust.</p>	<p>Illustratsioonid kunstiõpetuses.</p>	<p>Näidendi esitamine</p>

Teema KIRJAN- DUS 5. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 5. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekooolilistest projektidest
Oma looming	<p>Jutustamine, kirjeldamine</p> <p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Esemel, olendi, inimese, tegevuskoha, looduse, tunnete kirjeldamine.</p> <p>Jutustamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.</p> <p>Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid, nt loomamuinasjutu, seiklus- või fantaasiajutu, tekke- või seletus- muistendi, loomtegelase, või kirjandusliku tegelase kirjelduse, ette antud riimide põhjal või iseseisvalt luuletuse, sündmustiku või tegelasega seotud kuulutuse, loole uue või jätkuva lõpu, kirja mõnele teose tegelasele või tegelasrühmale, algustähekordustega naljaloo, luuletuse põhjal samasisulise jutu või muud sellist.</p>	Kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldava ja jutustava teksti.	Eesti keele tunnis: lausestus, otsekõne, minavorm	Ettekanded, esinemised

9.17. Eesti keele ainekava VI klassile

EESTI KEEL 6. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoolilistest projektidest
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p>	<p>* Suuline arvam avaldus ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine.</p> <p>* Küsimustele vastamine, esitlus ja tutvustus.</p> <p>* Väite põhjendamine.</p> <p>* Seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal ning kõnejärg.</p> <p>* Kaaslase täiendamine ja parandamine.</p> <p>* Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine. Suhtlemine</p> <p>* Klassivestlus, diskussioon.</p> <p>* Telefonivestluse alustamine ja lõpetamine.</p> <p>* Virtuaalkeskonnas suhtlemise eesmärgid, võimalused, ohud, privaatsus ja avalikkus.</p> <p>* E-kirja kirjutamine, e-kirjale vastamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Esitab kuuldu ja loetu kohta kriitilisi küsimusi ning avaldab arvamust, sõnastab järelduse; • lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; • osaleb aktiivselt klassi- ja rühmavestluses; • põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslase põhjendatud seisukohti; • kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulisel kui ka kirjalikus suhtluses. • oskab valida olukorrale vastava suhtluskanali • esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldab arvamust, sõnastab järelduse; • lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; • põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslase põhjendatud seisukohti; • oskab teha kuuldu ja loetu kohta nii suulist kui ka kirjalikku kokkuvõtet. 	<p>Ühistund inimese õpetuse ja/või ajaloo, väitlusteema valitakse nimetatud õppeainetes käsitletavate teemade hulgast.</p> <p>Suhtlussituatsiooni sobiva stiili valimise jälgimine kõikides õppeainetes. Võimalikud ühistunnid inimeseõpetusega.</p>	<p>Pala Koolis jälgitakse korrektset keelekasutust kõikide õppeainete tundides.</p> <p>Kirjalikes töödes parandatakse ära ka keelevead.</p> <p>E-kirja kirjutamine ja vormistamine arvutiklassis.</p> <p>Sobiva telefonivestluse pidamine dialoogi vormis.</p>

--	--	--	--	--

EESTI KEEL 6. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoolilistest projektidest
<p>Teksti vastuvõtt</p>	<p>Meediakanalid ja -väljaanded Eestis, kommertsmeedia ja rahvusringhääling.</p> <p>Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid.</p> <p>Eesmärgistatud kuulamine, eesmärgistatud vaatamine, kokkuvõtte tegemine, konspekterimine.</p> <p>Ajalehežanrite (uudis, arvamislugu, intervjuu, olemuslugu) eesmärgid ja ülesehitus.</p> <p>Pilt meediatekstides: pressifoto, karikatuur, pildiallkirja eesmärk.</p> <p>Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.</p> <p>Tarbetekstide keelekasutus.</p> <p>Tarbetekstidest (skeem,, tabel, kuulutus, sõiduplaan, hinnakiri, kaart vmt) andmete kirjapanek ning seoste esiletoomine.</p> <p>* Veebi(teabe)keskkondade (veebisõnastikud, kodulehed jms) teadlik kasutamine, fakti ja arvamuse eristamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab põhilisi Eesti meediakanaleid, eristab rahvusringhäälingu ja kommertskanalite eesmäärke; • tunneb õpitud tekstide liike ja nende kasutamise võimalusi, oskab analüüsida tekste nende ülesehituse põhjal; • kasutab tekstide analüüsil õpitud keele- ja tekstimõisteid; • leiab tekstist argumenti ülesehituse osad; • teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; • võrdleb tekste, esitab kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte. 	<p>Teabegraafika lugemine kõikides õppeainetes.</p> <p>Võimalik lõiming tööõpetusega, et koostada kasutusjuhend endavalmistatud esemele, koostada retsepte endavalmistatud toitudele jne.</p>	<p>Retseptide koostamine</p> <p>Loetud raamatule reklaami koostamine</p>

EESTI KEEL 6. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoolilistest projektidest
Tekstilooime	<p>Protsesskirjutamine: Suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine ja avaldamine, tagasiside saamine.</p> <p>Alusteksti kasutamine enda tekstis. Alustekstile enda mõtete lisamine, autori ja enda mõtete vastandamine, kõrvutamine.</p> <p>Kirjandi ülesehitus: Sissejuhatus, teemaarenduse lõigud e argumendid, kokkuvõte. Lõigu ülesehitus: väide, selgitus, näide, järeldus. Tabav pealkiri. Oma sõnastuse ja lausestuse toimetamine, õigekirja korrektori kasutamine, oma vigade leidmine ja parandamine.</p> <p>Teksti vormistamine arvutil: reavahe, joondus, lõiguvahed, pealkirjastamine.</p> <p>Ajakirjandustekstide kirjutamine, nt reklaam, uudis, arvamslugu, intervjuu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Leiab juhendamise abil tekstilooimeks vajalikku teavet, tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe, täiendab tagasiside põhjal oma teksti; • valdab alustekstil kirjutamise põhilisi võtteid, täiendab alusteksti enda mõtetega; • avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; • kirjutab eesmärgipäraselt kirju, tarbetekste ja ajakirjandustekste; • vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis; • kasutab tekste toimetades ja kaaslast tagasisidestades omandatud keele- ja tekstimõisteid. 	<p>Saadud teadmised on rakendatavad nii ajaloos kui ka loodus- või inimeseõpetuses, samuti loovainetes (näiteks muusika- või kunstiteose analüüsimisel).</p> <p>Eesti keele tundides omandatud kasutatakse tekstilooimes teistes õppeainetes.</p> <p>Lühiettekannete koostamine erinevates õppeainetes.</p>	

EESTI KEEL 6. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoolilistest projektidest
Keeleteadlikkus	<p>Kirjakeel, argikeel ja murdekeel, oskuskeel, uudissõnad, släng</p> <p>Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist)</p> <p>Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).</p> <p>Tähtede f ja š õigekiri.</p> <p>Sagedamini esinevate võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri.</p> <p>Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, liht-, täis- ja enneminevik.</p> <p>Nimisõnade, omadussõnade, arvsõnade ja kohanimede kokku- ja lahkukirjutamine.</p> <p>Käändsõnade käänamine. Lik- ja ne-liiteliste omadussõnade käänamine ning õigekiri.</p> <p>Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine.</p> <p>Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ja järgarvsõnad. Kuupäeva kirjutamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega, nende lugemine.</p> <p>Lihtlause. Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Liht- ja liitlause kirjavahemärgistamine.</p> <p>Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ja järel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab Eesti suuremaid murdealasid • kasutab õigekeelsussõnaraamatud õigekirja kontrollimiseks; • teab üldtuntud lühendeid ja kasutab neid tekstis; • eristab kirjakeelt ja argikeelt, teeb sobiva sõnavaliku vastavalt kontekstile; • moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid enda tekstis; • kasutab veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsid ja hinnates. 	<p>Õigekirjale tähelepanu pööramine kõigis õppeainetes, nt suure ja väikese algustähe õige kasutamine kohanimede märkimises</p> <p>loodusõpetuse tunnis, ajaloosündmuste õigesti kirjutamine ajalootunnis.</p> <p>Lühendite õige kasutamine kõikides õppeainetes, eelkõige matemaatikas ja loodusõpetuses.</p> <p>Lausete kirjavahemärgistamine kõigis õppeainetes.</p>	

	<p>Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi. Üte ja selle kirjavahemärgid.</p> <p>Kordamine:</p> <p>Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine.</p> <p>Algustäheortograafia.</p>			
--	--	--	--	--

KIRJANDUS 6. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 6. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoolilistest projektidest
	<p>Loeb vähemalt neli tervikteost. Tervikteosena loetakse läbi Eno Raua "Kalevipoeg". Teiste teoste valikul lähtutakse klassi eripäradest ja õpilaste huvidest.</p> <p>Ainetundides loetakse erinevaid luule-, proosa- ja draamatekste, kasutades erinevaid lugemisstrateegiaid.</p> <p>Õpilased teevad loetud raamatutest ja nende autoritest esitlusi, koostavad plakateid, reklaame, kirjutavad kommentaare, avaldavad arvamust.</p> <p>Õpilased tutvuvad erinevate kirjandusega seotud aime- ja meediatekste ning õpetatakse allikaid kriitiliselt hindama, sh tehisaru tehtut.</p> <p>Õpilane tutvub Anna Haava eluloo ja luuletustega, õpib Anna Haava luuletust peast esitama.</p> <p>Õpilane külastab Kalevipoja muuseumi. Võimalusel käiakse ühiselt teatris. Vaadatakse kirjandusteosega seotud filmi- ja lavastust (nt "Pal-tänava poisid" filmi, lavastuse, katkendina).</p> <p>Ilukirjanduse mõisteid ja põhiliike kinnistatakse erinevate tekstide käsitlemise ajal - teksti lugemisel/kuulamisel analüüsitakse ka seda, millega on tegemist, mis on selle tunnused.</p> <p>Luulekujunditest käsitletakse epiteeti, võrdlust, isikustamist, põgusalt metafoori. Aasta jooksul analüüsitakse erinevate autorite luuletusi.</p> <p>Õpilane koostab ilukirjandusteksti põhjal</p>	<p>Õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt neli tervikteost; 2) loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist; 3) tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust; 4) loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi; 5) kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad; 6) väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri; 7) õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri; 8) eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; 9) nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust; 10) koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte; 11) nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte; 	<p>Funktsionaalse lugemisoscuse arendamine toimub kõikides õppeainetes.</p>	<p>* Ilukirjanduslike tekstide esitamine kooli aktustel, sh Anna Haava sünnipäevale pühendatud aktusel.</p>

	<p>kava koos küsimuste või väidetega ning jutustab kavapunktide põhjal.</p> <p>Loetud tervikteose põhjal nimetab õpilane teose teema, peamõtte, toob välja probleemid, väärtushoiakud. Teema, peamõtte ja probleemi mõistet käsitletakse ka tunnis loetud tekste analüüsid. Nii tervikteoste kui ka tunnis loetud katkendite põhjal iseloomustatakse, võrreldakse tegelasi, kirjeldatakse suhteid ja hinnatakse tegelaste käitumist.</p> <p>Õpilane otsib tundmatute sõnade ja väljendite kohta teavet veebisõnastikest.</p> <p>Õpilane kirjutab ainetundides erinevaid omaloomingulisi tekste, nt luuletus, meenutusi esimesest koolipäevast, päevikussekande üksikult saarelt, dialoog erinevate kirjandusteoste tegelaste vahel, loomismüüt</p> <p>Töötatakse individuaalselt, paaris, rühmas.</p> <p>Mõisted: Kava, dialoog, draama- ja proosateksti erinevused, teema, põhiidee, konekäänd, vanasõna, kirjeldus, päevik, hiiu- ja vägilasmuistendid, muut, eepos, tsitaat, epiteet, võrdlus, isikustamine, metafoor, salm, värss, riim</p> <p>Tervikteostena käsitletakse: Eno Raud "Kalevipoeg", vabalt valitud eakohane päevikuvormis raamat, sh S. Rannamaa "Kadri" ja S. Olsson, A. Jacobsson, "Berti päevik", F. Molnár, "Pál-tänavä poisid", üks eakohane fantaasiaraamat tervikteoste nimekirjast</p>	<p>12) iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist;</p> <p>13) järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut;</p> <p>14) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta;</p> <p>15) kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste;</p> <p>16) osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd;</p> <p>17) esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;</p> <p>18) mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele;</p> <p>19) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;</p> <p>20) jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal;</p> <p>21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid</p>		
--	---	--	--	--

--	--	--	--	--

10. III kooliaste

10.1. Taotletavad pädevused III kooliastmes

Kolmanda kooliastme lõpus õpilane:

- tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;
- tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule. Omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt;
- on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;
- on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärgid ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;
- suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;
- on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust;
- suudab väljendada ennast loominguiliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist;
- mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

10.2. III kooliastme eesti keele õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

1. mõistab eesti keele tähtsust rahvuskultuuris ning hea keeleoskuse vajalikkust;
2. tuleb toime eesti kirjakeelega isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides; järgib kirjutades eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid;
3. suhtleb eesmärgipäraselt, valib konteksti sobiva suhtluskanali; väljendub kõnes ja kirjas asjakohaselt ja selgelt;
4. osaleb diskussioonides ja rühmatöös, avaldab oma arvamust põhjendatult ja keeleliselt korrektselt;
5. kuulab ja loeb arusaamisega eri liiki tekste, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; vahendab loetut ja kuuldut suuliselt ning kirjalikult;
6. leiab asjakohast teavet meediast ja internetist, hindab seda kriitiliselt ning kasutab sihipäraselt;
7. tunneb tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi ning oskab eesmärgipäraselt valmistuda eri liiki tekstide koostamiseks ja esitamiseks;
8. kirjutab eri liiki tekste ja vormistab need korrektselt;
9. kasutab sõna- ja käsiraamatuid ning leiab õigekeelsusabi veebiallikatest.

10.3. Lugemine

Põhikooli lõpetaja:

1. on läbi lugenud vähemalt kaksteist eakohast eri žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut);
2. loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
3. tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega.

10.4. Jutustamine

Põhikooli lõpetaja jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni.

1. Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused Põhikooli lõpetaja:
2. vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele;
3. kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ning tsitaate;
4. kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määrab teose olulisemad sündmused ning arutleb põhjuse-tagajärje seoste üle;
5. kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ning demokraatlikest väärtustest;
6. arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;
7. leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte ning kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte;
8. otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.

10.5. Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

Põhikooli lõpetaja:

1. tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi;
2. selgitab õpitud vanasõnade, kõnekäändude ja mõistatuste kujundlikkust ning tähendust;
3. mõtestab luuletuse tähendust iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes.

10.6. Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

Põhikooli lõpetaja:

1. eristab tekstinäidete põhjal rahvaluule lühivorme (kõnekäänd, vanasõna, mõistatus), rahvalaulu (regilaul ja riimiline rahvalaul) ja rahvajutu (muinasjutu, muistendi) liike ning nimetab nende tunnuseid;
2. seletab oma sõnadega eepika, lüürika, dramaatika, eepose, romaani, jutustuse, novelli, ballaadi, valmi, haiku, vabavärsi, soneti, komöödia ja tragöödia olemust.

10.7. Suuline ja kirjalik suhtlus

Põhikooli lõpetaja:

1. oskab valida suhtluskanalit; peab sobivalt telefonivestlusi ning asjalikku kirja- ja meilivahetust;
2. käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;
3. oskab algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; väljendab oma seisukohti ning sõnastab vajaduse korral oma eriarvamuse;
4. esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid;
5. võtab loetut ja kuuldut eesmärgipäraselt kokku ning vahendab nii suulises kui ka kirjalikus vormis.

10.8. Teksti vastuvõtt

Põhikooli lõpetaja:

1. orienteerub tekstimaailmas: tunneb peamisi tekstiliike (tarbe-, teabe- ja meediažanre), nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;
2. loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutabelisi tekste;
3. teab, et teksti väljenduslaad sõltub teksti kasutusvaldkonnast, liigist ja autorist;
4. suudab teha järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust;
5. teab peamisi mõjutusvahendeid;
6. seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli;
7. reageerib tekstidele sihipäraselt nii suuliselt kui ka kirjalikult ning sobivas vormis: võrdleb tekste omavahel, osutab, mis tekstis on jäänud arusaamatuks, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning
8. seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega;
9. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendades, tekste seostades ning tekstile reageerides.

10.9. Tekstiloomine

Põhikooli lõpetaja:

1. leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt oma teabeallikaid ning osutab nendele sobivas vormis;
2. tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ning kohandab neid oma eesmärkidele;
3. oskab suuliselt esineda (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikest ettekannet ja kõnet);
4. oskab eesmärgipäraselt kirjutada ning suuliselt esitada eri liiki tekste: referaati, kirjandit; kommentaare ja arvamusalvaid; elulugu, avaldusi, seletuskirju ja taotlusi; vormistab tekstid korrektselt;
5. seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga ning teiste tekstidega; vahendab kuuldud ja loetud tekste sobiva pikkuse ning täpsusega, allikale viidates;
6. põhjendab ning avaldab viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ning seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis;
7. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades.

10.10. Õigekeelsus ja keelehoole

Põhikooli lõpetaja:

1. väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest; suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi; edastab võõrkeeles kuuldud ja loetud infot korrektses eesti keeles, arvestades eesti keele kasutuse väljakujunenud tavasid;
2. tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides;
3. järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest; kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;
4. teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja -vorme ning lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista ning kasutada;
5. teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; kasutab tekste koostades tavakohast ülesehitust ning vormistust;
6. leiab oma sõnavara rikastamiseks keeleallikatest sõnade kontekstihendusi, kasutusviise ja mõistesuhteid;
7. teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;
8. teab eesti keele põlvnemist ja murdeid ning kirjakeele arengu põhietappe;
9. rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüses ja hinnates.

10.11. III kooliastme kirjanduse õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

1. on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;
2. väärtustab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
3. tõlgendab, analüüsib ning mõistab kirjandusteost kui erinevate lugude ja inimsuhete, elamuste ja väärtuste allikat ning erinevate seisukohtade peegeldajat;
4. mõistab ja aktsepteerib teose lugemisel tekkivate seisukohtade paljust, väärtustab erinevaid ideid ja kujutamisi;
5. väljendab end korrektselt suuliselt ja kirjalikult, jutustab kokkuvõtvalt teoses toimunust, arutleb teoses kujutatute üle ning kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid;
6. kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, nii teatmeteoseid kui ka interneti.

10.12. Lugemine

Põhikooli lõpetaja:

1. on läbi lugenud vähemalt kaksteist eakohast eri žanrisse kuuluvat väärtkirjandusteost (raamatut);
2. loeb kirjandusteksti ladusalt ja mõtestatult ning väärtustab lugemist;
3. tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega.

10.13. Jutustamine

Põhikooli lõpetaja jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni.

10.14. Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused

Põhikooli lõpetaja:

1. vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele;
2. kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid ning tsitaate;
3. kirjeldab teoses kujutatud tegevusaega ja -kohta, määrab teose olulisemad sündmused ning arutleb põhjuse-tagajärje seoste üle;
4. kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ning demokraatlikest väärtustest;
5. arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;
6. leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte ning kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte;
7. otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.

10.15. Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

Põhikooli lõpetaja:

1. tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi;
2. selgitab õpitud vanasõnade, kõnekäändude ja mõistatuste kujundlikkust ning tähendust;
3. mõtestab luuletuse tähendust iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes.

10.16. Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

Põhikooli lõpetaja:

1. eristab tekstinäidete põhjal rahvaluule lühivorme (kõnekäänd, vanasõna, mõistus), rahvalaulu (regilaul ja riimiline rahvalaul) ja rahvajutu (muinasjutu, muistendi) liike ning nimetab nende tunnuseid;
2. seletab oma sõnadega eepika, lüürika, draamatika, eepose, romaani, jutustuse, novelli, ballaadi, valmi, haiku, vabavärsi, soneti, komöödia ja tragöödia olemust.

10.17. Esitamine

Põhikooli lõpetaja:

esitab peast luule-, proosa- või draamateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ning tekstitäpsust;

10.18. Omalooming

Põhikooli lõpetaja:

1. kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega kirjeldava (tegelase iseloomustust või miljöö kirjeldus) või jutustava (muinasjutu või muistendi) teksti; 2. kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse järgi ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja.

10.19. Terviklikult käsitletavat teosed III kooliastmes

Eduard Bornhöhe „Tasuja” või „Vürst Gabriel ehk Pirita kloostri viimased päevad”, Oskar Luts „Kevade”, Sass Henno „Mina olin siin”, August Kitzberg „Libahunt”, Albert Kivikas „Nimed marmortahvlil”, Andrus Kivirähk „Rehepapp”, Lydia Koidula „Säärane mulk”, Jaan Kross „Väike Vipper”, Diana Leesalu „Mängult on päriselt”, Helga Nõu „Kuues sõrm” vm noorsooromaan, Jüri Parijõgi „Teraspoiss”, Katrin Reimus „Haldjatants”, Anton Hansen Tammsaare „Kõrboja peremees”, Valev Uibopuu „Janu”, Aidi Vallik „Kuidas elad, Ann?” või „Mis teha, Ann?” või „Mis sinuga juhtus, Ann?”, Eduard Vilde „Pisuhänd”; Paulo Coelho „Alkeemik”, Daniel Defoe „Robinson Crusoe”, William Golding „Kärbeste jumal”, George Orwell „Loomade farm”, Erich Maria Remarque „Läänerindel muutuseta”, Antoine de Saint-Exupéry „Väike prints”, Jerome David Salinger „Kuristik rukkis”, üks Terry Pratchetti romaani omal valikul, üks Agatha Christie'i või Arthur Conan Doyle'i romaani omal valikul; üks reisikiri omal valikul; vähemalt üks uudisproosateos omal valikul, üks vabalt valitud luulekogu igal aastal.

Terviklikult käsitletavate teoste loend ei ole suletud ega ammendav, igal kirjandusõpetajal on vabadus valida nimetatute asemele või neile lisaks teisi teemakohaseid tekste ja teoseid, sh uudiskirjanduse hulgast. Rõhutades ainekava avatust kirjanduse valikule, on kultuuri järjepidevuse huvides siiski vaja tunda tüvitekste. Tervikkäsitluseks mõeldud teoste hulgast valib õpetaja igas klassis käsitlemiseks vähemalt neli. Õpetaja võib kirjandusteoseid valides arvestada õpilase eelistusi ning kultuurilis-rahvuslikku eripära.

10.20. Eesti keele ainekava VII klassile

EESTI KEEL 7. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 7. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoolilistest projektidest
<p>Suuline ja kirjalik suhtlus</p>	<p>Suulise ja kirjaliku suhtluse erijooned. Suhtlemine sõnadeta.</p> <p>Kirjakeel vs. argikeel.</p> <p>Suhtlusolukord, selle komponendid, suhtluspartnerid.</p> <p>Erinevates suhtlusolukordades osalemine. Tüüpilised suhtlusolukorrad koolis: loa küsimine, teate edastamine, abi palumine, abi pakkumine, nõu küsimine.</p> <p>Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine.</p> <p>Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, suhtlemise lõpetamine.</p> <p>Telefonivestlus.</p> <p>Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine.</p> <p>Rühmatöö ajal arvamuse avaldamine ja põhjendamine.</p> <p>Hinnangu väljendamine neutraalselt ja viisakalt.</p> <p>Veebisuhtlus.</p> <p>Meilivahetus, e-kirja kirjutamine ja keelevahendite valik.</p>	<ul style="list-style-type: none"> tunneb suhtlusolukorra komponente, tüüpilisi suhtlusolukordi lahendab keelealaseid probleemülesandeid, osaledes eri suhtlussituatsioonides koolis; kirjeldab suulise ja kirjaliku kõne keelelisi erijooni; eristab kirjakeelt argikeelest, analüüsib näited; selgitab ametliku ja mitteametliku suhtluse keelelist eripära esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid; põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust diskussioonides ja rühmaaruteludes, on arvestav vestluspartner; 	<p>Meediatekste valitakse erinevates õppetundides käsitlevate teemade hulgast.</p>	<p>Pala koolis Koolisjälgitakse korrektset keekekasutust kõikide õppeainete tundides.</p> <p>Kirjalikes töödes parandatakse alati ära ka keelevead.</p> <p>E-kirja kirjutamine ja vormistamine arvutiklassis.</p>

EESTI KEEL 7. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 7. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoollistest projektidest
Teksti vastuvõtt	<p>Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine.</p> <p>Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm).</p> <p>Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine.</p> <p>Meediatekstide põhiliigid ja tunnused: uudislugu, arvamislugu, intervjuu, reportaaž, kuulutus.</p> <p>Uudise ülesehitus ja pealkiri. Tõene uudis ja valeuudis.</p> <p>Arvamusloo ülesehitus ja pealkiri.</p> <p>Peamised keelelised mõjutamisvõtted.</p> <p>Kriitiline lugemine. Usaldusväärne ja ebausaldusväärne allikas.</p> <p>Fakti ja arvamuse eristamine.</p> <p>Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval.</p> <p>Põhilised meediakanalid.</p> <p>Television ning raadio: avalik-õiguslikud ja erakanalid.</p> <p>Kvaliteetajakirjandus ja meelelahutuslik meedia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; • kirjeldab, võrdleb ja analüüsib tekstide kasutusvaldkonda, eesmärki ja suhtlusolukorda ning kasutab seejuures omandatud keele- ja tekstimõisteid; • kirjeldab sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja kirjalikku moodust; • leiab tekstist ja lugemisülesandest lähtuva lugemisstrateegia, kohandab lugemisstrateegiat vajadusel lugemise ajal; • selgitab arusaamatuks jäänut, esitab eri liiki küsimusi ja vastuväiteid, avaldab arvamust, vahendab teksti, võtab kokku, kommenteerib, tõlgendab ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega; • analüüsib teksti tekstitüübi alusel; toob näiteid jutustava, kirjeldava, arutleva lause ja tunnuste kohta loetavas tekstis. 		<p>Toimub koostöö kooli ja/või valla ajalehega.</p>

Teema EESTI KEEL 7. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 7. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekooolilistest projektidest
Tekstiloom	<p>Kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik.</p> <p>Uudisloo kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad, vastutus avaldatu eest. Uudisloo pealkirjastamine.</p> <p>Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine.</p> <p>Kirjalike tööde vormistamise põhimõtted. Teksti arvutitöötlus. Avalduse, tõendi või seletuskirja kirjutamine.</p> <p>Tehisintellektiga töötamine kirjutamise planeerimisel ja toimetamisel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid; • arvestab kirjutamisel teksti vastuvõtjat, järgib õige kirjanorme, kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara; • vormistab tekstitöötlusprogrammiga tekste, valdab toimetamisrežiimi; • kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt, vormistab korrektselt tarbetekste (avaldus, tõend, seletuskiri); • kirjutab koolivaldkonda sobivaid tekste (kindla eesmärgiga ülevaade, nõu küsimine); • kasutab sihipäraselt ja korrektselt kirja eri vorme: e-kiri, paberiki; • kasutab kirjutamisel ŌSi ja Sõnaveebi ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevalikuid, mis sobivad enda teksti; • kirjutab eri liiki kirjandit: jutustav ja arutlev kirjand; • kirjutab eri liiki arvamustekste: kommentaar, repliik jne; • kasutab tehisintellekti kirjutamise planeerimisel ja teksti toimetamisel. 		

EESTI KEEL 7. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 7. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekooolilistest projektidest

<p>Keeleteadlikkus</p>	<p>Kirjakeel ja kõnekeel. Eesti keele erikujud. Oskussõnavara.</p> <p>Häälikute liigitamine</p> <p>Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid.</p> <p>Silbitamine, pikk ja lühike silp.</p> <p>Rõhk ja välde, vältevaheldus ja laadivaheldus.</p> <p>Võõrsõnade õigekiri.</p> <p>Õigekeelsussõnaraamatust (nii interneti- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ning õige häälduse kontrollimine.</p> <p>Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Sõnaliikide funktsioon lauses.</p> <p>Tegusõna. Tegusõna pöördelised vormid. Põöre, arv, aeg, kõneviis, tegumood. Tegusõna vormide kasutamine lauses. Tegusõna käändelised vormid. Tegusõna astmevaheldus: veahtlikud tegusõnad ja sõnavormid. Õige pöördevormi leidmine õigekeelsussõnaraamatust. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Liit-, ühend- ja väljendtegasõna. Tegusõna kokku- ja lahkukirjutamine.</p> <p>Käändsõnad. Käänetevahelised seosed. Veahtlikud käändevormid. Käändsõna astmevaheldus. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul, õigekeelsussõnaraamatu ja Sõnaveebi kasutamine.</p> <p>Veahtlike käänd-pöörd sõnade kasutamine enda tekstis.</p> <p>Kokku- ja lahkukirjutamise meenutamine vajaduse järgi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • väärtustab eesti keelt ühena soome-ugri ja läänemeresoome keelena, kirjeldab ja mõistab eesti keele eripära, võrdleb eesti keele süsteemi õpitud keeltega; • suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner; • kordab häälikute liike ja kaashäälikuühendi reeglit; • silbitab ja määrab silpide liike; • kasutab õigekeelsusalliikid välte ja rõhu määramisel; • kirjeldab vältesüsteemi kui eesti keele eripära; • selgitab tegusõna vormistiku eripära ja kasutusvõimalusi, kasutab käändelisi ja pöördelisi vorme oma funktsionaalselt; • selgitab käänetevahelisi seoseid; • kasutab õigekeelsusallikaid vormimoodustusel eesmärgipäraselt; • meenutab tekste kirjutades kokku- ja lahkukirjutamise reegleid; • kasutab tekstisidususvõtteid ja kirjeldab sidendite funktsiooni vastuvõetavates ja enda tekstis 	<p>Sõnaliigid erinevates keeletundides</p>	
-------------------------------	--	--	--	--

Kirjanduse ainekava VII klassile

KIRJANDUS 7. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 7. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoolilistest projektidest
	<p>Õppeaasta jooksul loetakse läbi vähemalt neli tervikteost. Lugemise nimekirja kuuluvad üks noorsooromaan; üks elulooaamat; üks reisikiri; üks luuleraamat. Lugemisteosed on valitud lähtuvalt õppekavast, klassi eripäradest ja õpilaste huvidest.</p> <p>Ainetundides loetakse erinevaid luule-, proosa- ja draamatekste, kasutades erinevaid lugemisstrateegiaid.</p> <p>Õpilased tutvuvad erinevate kirjandusega seotud aime- ja meediatekste ning õpetatakse allikaid kriitiliselt hindama, sh tehisaru tehtut.</p> <p>Õpilased teevad loetud raamatutest ja nende autoritest esitlusi.</p> <p>Võimalusel külastatakse erinevaid kultuuriasutusi, nt aktiivõppeprogrammid, Palamuse O. Lutsu muuseum, Kodavere pärimuskeskust.</p> <p>Õpilastele tutvustatakse nii folkloori kui ka poploori. Ainetundides käsitletakse kodukohaga seotud tekste.</p> <p>Individuaal-, paaris- ja/või rühmatöödena kirjutatakse erinevaid loomingulisi tekste, näiteks rahvaluule elemente sisaldavaid lugusid.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt nelja loetud tervikteost; 2) loeb ladusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisostust ning juhib oma lugemisprotsessi; 3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid; 4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust; 5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast; 6) kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes; 7) eristab ilukirjanduse põhiliiki ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; 8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi; 9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi; 	<p>Lugemisostuse arendamine toimub kõikides õppeainetes.</p>	<p>Emakeelepäev</p>

	<p>Ilukirjanduse mõisteid ja põhiliike kinnistatakse erinevate tekstide käsitlemise ajal - teksti lugemisel/kuulamisel analüüsitakse ka seda, millega on tegemist, mis on selle tunnused.</p> <p>Õpilane tutvub Anna Haava eluloo ja luuletustega, õpib Anna Haava luuletust peast esitama.</p> <p>Analüüsitakse erinevate autorite luuletuste sisu ja vormi.</p> <p>Õpilane harjutab kõne- ja lausekujundite äratundmist ja kasutamist tekstiloomes.</p> <p>Ainetundides käsitletakse O. Lutsu "Kevadet" (vaadatakse ühiselt filmi, lavastust, loetakse katkendeid, võrreldakse raamatut filmiga, külastatakse võimalusel Palamuse muuseumit).</p> <p>Loetud tervikteose põhjal nimetab õpilane teose teema, peamõtte, toob välja probleemid, põhjus-tagajärgseosed. Õpilane teeb kokkuvõtte tervikteose süžee, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid.</p> <p>Teose analüüsimiseks kasutatakse jututrepi astmestikku.</p> <p>Õpilane otsib tundmatute sõnade ja väljendite kohta teavet veebisõnastikest.</p> <p>Õpilane kirjutab ainetundides erinevaid omaloomingulisi tekste.</p> <p>Töötatakse individuaalselt, paaris, rühmas nii tekstiloomel kui tekstide analüüsil.</p> <p>Põhimõisted: memuaar, elulugu ehk biograafia, autobiograafia, päevik, süžee, jutustaja, tegelased, peategelane, aegruum, ainstik, probleemistik, epiteet,</p>	<p>10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;</p> <p>11) teeb kokkuvõtte teose süžee, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;</p> <p>12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;</p> <p>13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;</p> <p>14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;</p> <p>15) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;</p> <p>16) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;</p> <p>17) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;</p> <p>18) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;</p> <p>19) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;</p> <p>20) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust;</p> <p>21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.</p>		
--	---	---	--	--

	isikustamine, võrdlus, kordus, metafoor, vabavärsiline luule, stroof, värss, lõppriim, vaatepunkt, folkloor, poploor, keerdküsimused, mõistatused, keelemängud, vanasõna, aforism, kõnekäänd, reisikiri, seiklusromaan, fakt, arvamus, reisikiri.			
--	---	--	--	--

KIRJANDUS 8. klass	Õppesisu ja mõisted	Taotletavad õppetulemused 7. klassi lõpetaja:	Lõiming teiste õppeainetega	Näiteid praktilistest töödest/ IKT rakendamistest ja ülekoolilistest projektidest
	<p>Õppeaasta jooksul loetakse läbi vähemalt neli tervikteost. Lugemise nimekirja kuulub A. Saint-Exupery "Vaike prints"; M. Karu "Nullpunkt", üks krimikirjanduse klassikateoseid ja üks näidend.</p> <p>Ainetundides loetakse erinevaid luule-, proosa- ja draamatekste, kasutades erinevaid lugemisstrateegiaid. Eepika, lüürika ja dramaatika tunnused.</p> <p>Õpilased tutvuvad erinevate kirjandusega seotud aime- ja meediatekste ning õpetatakse allikaid kriitiliselt hindama, sh tehisaru tehtut.</p> <p>Õpilased teevad loetud raamatutest ja nende autoritest esitlusi.</p> <p>Võimalusel külastatakse erinevaid kultuuriasutusi, nt aktiivõppeprogrammides (Vanemuise teatriteemaline õppeprogramm)</p> <p>Õpilastele tutvustatakse nii folkloori kui ka poploori. Tegeletakse peamiselt rahvajuttudega - muinasjutt ja muinasjutu seadused, kodukoha muistendid,</p>	<p>1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt nelja loetud tervikteost;</p> <p>2) loeb ladiusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisuskust ning juhib oma lugemisprotsessi;</p> <p>3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;</p> <p>4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;</p>	<p>Lugemisuskuse arendamine toimub kõikides õppeainetes.</p>	<p>Emakeelepäev</p>

	<p>linnalegendid, müüdid, naljandid ja anekdoodid.</p> <p>Individuaal-, paaris- ja/või rühmatöödena kirjutatakse erinevaid loomingulisi tekste, näiteks müüte maailma loomisest, muinasjuttu.</p> <p>Ilukirjanduse mõisteid ja põhiliike kinnistatakse erinevate tekstide käsitlemise ajal - teksti lugemisel/kuulamisel analüüsitakse ka seda, millega on tegemist, mis on selle tunnused.</p> <p>Õpilane tutvub Anna Haava eluloo ja luuletustega, õpib Anna Haava luuletust peast esitama.</p> <p>Analüüsitakse erinevate autorite luuletuste sisu ja vormi.</p> <p>Õpilane harjutab kõne- ja lausekujundite äratundmist ja kasutamist tekstiloomes.</p> <p>Loetud tervikteose põhjal nimetab õpilane teose teema, peamõtte, toob välja probleemid, põhjus-tagajärgseosed. Õpilane teeb kokkuvõtte tervikteose süžees, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid.</p> <p>Õpilane loeb M. Karu "Nullpunkti" ja võrdleb seda samanimelise filmiga. Võimalusel minnakse õpilastega kinno või teatrisse, filmi/lavastuse sisu võrreldakse kirjandusteosega.</p> <p>Teose analüüsimiseks kasutatakse jututrepi astmestikku.</p> <p>Õpilane otsib tundmatute sõnade ja väljendite kohta teavet veebisõnastikest.</p> <p>Õpilane kirjutab ainetundides erinevaid omaloomingulisi tekste.</p>	<p>5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;</p> <p>6) kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;</p> <p>7) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;</p> <p>8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;</p> <p>9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;</p> <p>10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;</p> <p>11) teeb kokkuvõtte teose süžees, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;</p> <p>12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;</p> <p>13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;</p> <p>14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet,</p>		
--	--	--	--	--

	<p>Töötatakse individuaalselt, paaris, rühmas nii tekstiloomel kui tekstide analüüsil.</p> <p>Kirjandusteose dramatiseering. Euroopa ja eesti teatri sünnilugu. Teatri väljendusvahendid. Dramatiseering.</p> <p>Põhimõisted: riim, rütm, kõla, ballaad, draama, draamatika, eepika, eepos, jutustus, komöödia, lüürika, metafoor, muinasjutt, muistend, naljand, pajatus, müüt, novell, tragöödia, kompositsioon: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus, monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik.</p>	<p>isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;</p> <p>15) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;</p> <p>16) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;</p> <p>17) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;</p> <p>18) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;</p> <p>19) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;</p> <p>20) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust;</p> <p>21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.</p>		
--	---	--	--	--